

Нікула Наталя Вікторівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

ВИШИВАНКА – ЦІННІСТЬ ТА БЕРЕГІНЯ РОДУ

*З роду в рід кладе життя мости,
Без коріння саду не цвісти,
Без стремління човен не пливе,
Без коріння сохне все живе
(В. Вихрущ)*

Саме такі прості, але глибокі за змістом слова, автором яких є Володимир Вихрущ [2], стали епіграфом нашого дослідження. Адже кожен з нас живе, творить, діє сьогодні, черпаючи енергію з життєдайного джерела, з нашого коріння, від – батька - матері, прадіда-діда... Тих людей, які у спадок нам залишили щиру, трепетну бабусину пісню, мудру та повчальну дідусеву казку, зрештою, залишили історію, яку вони вершили, і яку продовжуємо ми.

Історія вишиванок, про які піде мова нижче, творилася на землях Буковини: Північна Бессарабія – колишній Хотинський повіт, до якого входили сучасні Хотинський, Кельменецький та Сокирянський райони Чернівецької області.

Культура цієї території формувалась з давніх часів: тут віднайдено археологічні знахідки періоду трипільської культури; сюди переселялися племена готів, слов'ян, гунів, болгар. Бессарабія неодноразово потрапляла під владу різних країн, зокрема: Першого Болгарського царства (IX-X ст), Київського та пізніше Галицько-Волинського князівства (X-XIII ст), Молдовського князівства (XVст), Османської імперії (1484-531 р.р.), Російської імперії (1812 р.), була у складі Королівства Румунії (1918 р.), у складі Української РСР та нині незалежної України (1940 р.) [3].

Історія є свідченням того, що українська вишивка Бессарабії хоч і зазнавала певних іншоетнічних впливів, зберігала власне українські традиції, і саме у цьому її унікальність.

Уже понад пів століття, наша родина береже, як сімейний оберіг та родинну цінність весільні вишиванки прадідуся Докієного Филимона Івановича та прабабусі Євдокії Василівни (див. рис. 1).

Рис. 1. Весільні вишивані сорочки

Так, можливо вони не вирізняються багатством вишивки, наявністю бісеру, леліток чи інших дорогоцінних прикрас, як сорочки інших регіонів Буковини, проте, мають свої характерні особливості, серед яких – складність роботи, специфічна техніка вишивки, особлива енергетика, зумовлена клопіткою працею, любов'ю та вкладеною в них душею.

Колись, як казали в народі, «готуючись на видання» дівчина, окрім рушників, вишивала весільні сорочки для свого нареченого та для себе. Моя прабабуся вишивала їх приблизно у 1935 році. Їх особливістю є поєднання різних технік ручної роботи, на характеристиці яких зупинимось детальніше.

Сорочка шилася із домотканого полотна, процес виготовлення якого був доволі складний та потребував великих затрат як фізичної сили, так і часу. Вишиванка про яку йде мова, робилася не просто з домотканого полотна, а наперед продуманої передньої частини, де кольорові смужки ткалися разом із полотном, що значно ускладнювало процес. Адже, треба було одночасно дотримуватись техніки виготовлення полотна, та виткати і зберегти кольорові смужки майбутньої вишиванки.

Також, заслуговує на увагу особливе переплетення ниток домотканого полотна, яке виконане не просто у звичному стилі «полотняного» (рис. 2), а таким, яке утворює на поверхні

тканини видимий діагональний рубчик, що надає їй своєрідності й неповторності («саржеве»).

Рис. 2 Саржеве (зигзагоподібне)переплетення ниток полотна

Наступна особливість техніки – наявність на вишиванці мережки – ажурного візерунку, зробленого на місці висмикнутих із тканини ниток, що робить її надзвичайно вишуканою та витонченою (див. рис. 3). На весільній вишиванці ми бачимо не простий вид мережки, а виконаний з поєднанням декількох, що утворює специфічний візерунок у результаті переплетення квітів та хвилястих ліній.

Особливої уваги заслуговує вишивка дрібним хрестиком, який виконаний розміром у величину з переплетенням ниток полотна. Якщо виміряти міліметровою лінійкою, то величина хрестика на вишиванці сягає не більше одного мм, що свідчить про надзвичайно клопітку працю.

Оздоблення сорочки навколо шиї здійснено кольоровою ниткою за допомогою в'язального гачка. Рукав прикрашено зигзагоподібним полегшеним ажурним орнаментом (див. рис. 3).

Рис. 3. Посаднання різних технік ручної роботи на вишиванці

Чоловіча вишивана весільна сорочка характеризується стриманим стилем, особливістю її був ковнір-стояк чи комірць-стійка, що на той час, за словами моєї бабусі, було надзвичайно «гоноровим». Вишитий комір доповнено білою ніжною витинанкою, яка надає вишиванці святковості.

Вишиванки, яким понад пів століття, живуть повноцінним життям і сьогодні. Традиція продовжується – діти та онуки нині є активними учасниками фольклорного колективу «Дністрові серпанки», неодноразово беруть участь у пісенних конкурсах та фестивалях України, Румунії, Польщі, Угорщини тощо, постійно одягають свої родинні вишивані обереги. Про це більш детально йдеться у публікації районного часопису «Рідне слово» 2015 року [1, с. 8].

Отже, не перериваймо традицію, цінуймо наші родинні обереги, бережімо неповторну, унікальну українську вишиванку!

Список використаних джерел

1. Андрущак С. Зеленецькі сорочки мандрували Європою. Рідне слово, 2015. С 8.
2. Вихрущ, В. П. Пісні барвінкового краю, Тернопіль, 1984.
3. Жуковський А. Бессарабія. Енциклопедія сучасної України: у 30 т., ред. кол. І. М. Дзюба; [та ін.]; НАН України, НТШ - К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001–2020. Е-ресурс https://esu.com.ua/search_articles.php?id=39555

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки
та методики початкової освіти

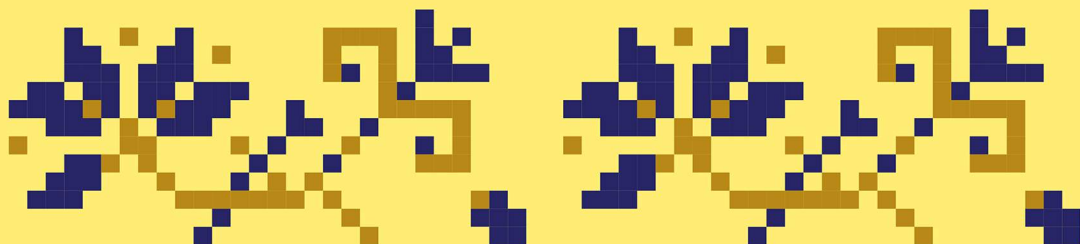

**ВИШИВАНКА - НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБЕРІГ
ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ,
СИМВОЛ НЕСКОРЕНОСТІ І ВОЛІ**

---

*Збірник матеріалів
Міжнародного бієнале, присвяченого
Всесвітньому дню вишиванки*

19 травня 2022 р.

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Навчально-наукова лабораторія «Теорія і практика розвитку
Нової української школи»
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»,
Чернівецька філія
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла
Тичини Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Гданська Вища школа гуманістична (Польща)

**ВИШИВАНКА – НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБЕРІГ
ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ, СИМВОЛ
НЕСКОРЕНОСТІ І ВОЛІ**

**Збірник матеріалів
Міжнародного бієнале, присвяченого
всесвітньому Дню вишиванки**

19 травня 2022 року

Чернівці – 2022

УДК 373.3.015.31.:323.1]:[391:746.3

**Друкується за ухвалою Вченої ради Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
(протокол №7 від 30.06.2022 року)**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Філіпчук Георгій – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України, почесний доктор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Шоробура Інна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Федірчик Тетяна – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Романюк Світлана – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики початкової освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Мафтин Лариса Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Комар Ольга – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Янкович Олександра – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Вишиванка – національний оберіг єднання українців, символ нескореності і волі: Матеріали Міжнародного бісенале, присвяченого всесвітньому Дню вишиванки, м. Чернівці, 19 травня 2022 року / за наук. ред. д. пед. наук С.З. Романюк. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. 123 с.

До збірника включено тексти наукових доповідей та повідомлень учасників Міжнародного бісенале, присвяченого Всесвітньому Дню вишиванки, «Вишиванка – національний оберіг єднання українців, символ нескореності і волі», в яких висвітлено проблему національної ідентичності українців, розкрито педагогічний потенціал вишиванки в епоху сучасних суспільних трансформацій, її місце у світовій культурі, місію і роль в умовах російської війни проти незалежної Української держави.

Видання уможливило введення у зміст освітнього процесу спеціальних курсів з вивчення цінностей духовно-матеріальної культури українців.

УДК 373.3.015.31.:323.1]:[391:746.3

Відповідальність за зміст матеріалів та літературні джерела несуть автори.

Статті у збірнику представлені в авторській редакції.

© Чернівецький національний університет, імені Ю. Федьковича, 2022

ЗМІСТ

Біленкова Л. М. САКРАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ КОСІВСЬКОЇ ВИШИВАНКИ.....	10
Бісовецька Л.М. ПОЛІСЬКА ВИШИВАНКА: ТРАДИЦІЇ І СУЧАСНІСТЬ.....	13
Боднарюк С.М. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	17
Величко О.І. ВИШИВАНКА ЯК УНІКАЛЬНИЙ КОД ТВОГО КРАЮ.....	21
Вишпінська Я.М. НАЦІОНАЛЬНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ.....	24
Гамза А.В. ВИШИВАНКА МОГО КРАЮ: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА РІЗНОМАЇТТЯ УКРАЇНСЬКИХ СОРОЧОК РІВНЕНЩИНИ.....	27
Гончарова Н.О. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СТВОРЕННІ УНІКАЛЬНОЇ ВИШИВАНКИ.....	30
Дудка А.М. СИМВОЛІКА МОТИВІВ ТУРЕЦЬКОЇ ВИШИВКИ.....	34
Дутчак І.Г. СТЕАМ І ДОСЛІДНИЦЬКА КРАЄЗНАВЧА РОБОТА У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЄКТУ З ВИКОРИСТАННЯМ ОРНАМЕНТІВ ГЕОРГІЯ ГАРАСА).....	39
Заремба Л.В. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ, ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗЗСО З МОВАМИ ВИКЛАДАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.....	44
Кінащук А.В. ВИШИВКА ЯК НЕВІДЄМНИЙ КОМПОНЕНТ КОРОВІЙСЬКОЇ ВЕСІЛЬНОЇ ОБРЯДОВОСТІ.....	48
Ковальчук І.В. ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВИШИТОГО РУШНИКА.....	52

Костащук О.І.	
СИМВОЛІЧНА МОВА ОРНАМЕНТІВ БУКОВИНСЬКОЇ ВИШИВКИ	55
Криган С.Г.	
МИСТЕЦТВО ВИШИВАНКИ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ СВІТУ	58
Курик О. Д.	
СИНТЕЗ НАРОДНИХ МОТИВІВ ВИШИВКИ ТА ДЕКОРУВАННЯ НИМИ ВИРОБІВ З ДЕРЕВА.....	63
Мафтин Л.В.	
ВИШИВАНКА У ВИХОВНОМУ ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ.....	66
Намака О.С.	
ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВАНКИ В ЕПОХУ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ. МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ДАНОМУ КОНТЕКСТІ: ДОСВІД. РЕАЛІЇ. ПЕРСПЕКТИВИ.....	69
Нікула Н. В.	
ВИШИВАНКА – ЦІННІСТЬ ТА БЕРЕГІНЯ РОДУ	71
Осіпенко Н.С.	
ДОСЛІДЖЕННЯ НАРОДНОЇ ВИШИВКИ НА ФАКУЛЬТЕТІ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧІНИ.....	75
Поляк О.В.	
ВИШИВАНКА: ВПЛИВ НА СПОСІБ ЖИТТЯ ВІД ДИТИНСТВА ДО ЗРІЛОСТІ.....	81
Предик А.А.	
МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ВИШИВКОЮ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	87
Розман І.І., Рогальська Т.В.	
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПРИНЦИП АНАЛІЗУ МОВНИХ СОЦІОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ: ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВАНКИ.....	91